

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Оториноларингології

Проректор з науково-педагогічної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 222 «Медицина»

Освітньо-професійна програма: Медицина

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Медицина» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 29 червня 2023 року).

Розробники:
завідувач кафедри, д.мед.н., проф. Пухлік С.М.
завуч кафедри, к.мед.н., доц. Тігаренко О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри оториноларингології
Протокол № 1 від 30.08.2023р.

Завідувач кафедри _____ *Сергій Пухлік*

Погоджено із гарантом ОННІ _____ *Марія* Валерія МАРІЧЕРЕДА

Схвалено предметно-цикловою методичною комісією з хірургічних дисциплін ОНМедУ
Протокол № 1 від 30.08.2023р.

Голова предметно-циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін ОНМедУ

_____ *Василь Міщенко*

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № 1 від "28" 08 2024р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Сергій Пухлік
(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від "____" _____ 20__р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість: Кредитів: 3 Годин: 90 Змістових модулів: 4	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 222 «Медицина» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i>
		<i>Обов'язкова дисципліна</i>
		<i>Рік підготовки: 4</i>
		<i>Семестри VII - VIII</i>
		<i>Лекції (6 год.)</i>
		<i>Семінарські (0 год.)</i>
		<i>Практичні (54 год.)</i>
		<i>Лабораторні (0 год.)</i>
		<i>Самостійна робота (30 год.)</i>
	<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>	
	<i>Форма підсумкового контролю – диференційований залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Мета: Опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі оториноларингології та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Формування вмій та навичок: з диференційної діагностики, найбільш поширених ЛОР захворювань.

2. Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, складання плану лабораторних та інструментальних досліджень,

3. Опанування вмінням визначати тактику невідкладної допомоги, лікування та профілактики найбільш поширених ЛОР захворювань.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність (рівень 7) за вимогами НРК. Здатність розв'язувати типові та складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини.

Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

Загальні компетентності за вимогами НРК

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК7. Здатність працювати в команді

ЗК10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані

СК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів

СК3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання

СК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань

- СК5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань
- СК6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань
- СК7. Здатність до діагностування невідкладних станів
- СК8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги
- СК9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
- СК11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання
- СК17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції
- СК25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів
- СК26. Здатність визначати тактику ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду
- СК27. Здатність до вміння діагностувати та визначати тактику ведення хворих на позалегеневі й поширені форми туберкульозу, у т.ч. ко-інфекцію ТБ/ВІЛ з хіміорезистентним перебігом

Програмні результати навчання

- ПРН1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- ПРН2. Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.
- ПРН3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.
- ПРН4. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
- ПРН5. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН6. Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря- керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
- ПРН7. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
- ПРН8. Визначити головний клінічний синдром або симптом, яким обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення стану людини за будь- яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
- ПРН9. Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти

обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.

ПРН10. Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН14. Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.

ПРН17. Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.

ПРН18. Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.

ПРН21. Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.

ПРН32. Вміння діагностувати та визначати тактику ведення хворих на позалегеневі й поширені форми туберкульозу, у т.ч. ко- інфекцію ТБ/ВІЛ з хіміорезистентним перебігом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Знати: Етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування, профілактику поширених ЛОР захворювань.

Вміти:

- Спілкуватися із пацієнтами, збирати скарги, анамнез життя та захворювання.
- Оцінювати стан ЛОР органів у нормі та при різноманітних видах патології.
- Проводити клінічне обстеження ЛОР хворих за стандартними методиками.
- Аналізувати результати лабораторних, функціональних та інструментальних досліджень.
- Проводити диференційну діагностику та обґрунтовувати клінічний діагноз.
- Визначати тактику та надавати екстрену медичної допомогу при невідкладних станах.
- Визначати характер та принципи лікування хворих на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
- Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) при поширених ЛОР захворюваннях.
- Вести медичну документацію при поширених ЛОР захворюваннях.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Клінічна анатомія, фізіологія, методи дослідження ЛОР органів.

Тема 1. Ендоскопічні методи дослідження ЛОР органів. Оволодіння практичними навичками: користування лобним рефлексором, проведення отоскопії, передньої риноскопії, епі-, мезо- та гіпофарингоскопії, непрямої ларингоскопії, дослідження прохідності слухової труби, визначення гостроти слуху, визначення дихальної та нюхової функцій носу, взяття мазків з носа, глотки для бактеріологічного та вірусологічного дослідження.

Тема 2. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження слухового аналізатора.

Клінічна анатомія зовнішнього вуха і середнього вуха. Трансмісійна, трансформаційна функції. Будова завитки та її рецепторного апарата. Теорії звукопроведення та звукосприйняття. Дослідження слухової функції.

Тема 3. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження вестибулярного аналізатора.

Клінічна анатомія заднього лабіринту. Клінічна анатомія рецепторного апарата присінка та напівколових каналів. Провідні шляхи слухового та вестибулярного аналізаторів. Адекватні подразники ампулярного та отолітового апарата. Види вестибулярних реакцій. Ністагм, його характеристики. Основні закономірності ністагму. Сучасні методи вестибулометрії: координаційні, калоричні, обертальні, пресорна проба, електроністагмографія, стабілографія.

Тема 4. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження носа, біляносових пазух. Будова зовнішнього носа. Порожнина носа, структура його стінок. Функціональні відділи порожнини носа. Кровопостачання й іннервація носової системи. Клініко-топографічні відносини решітчастого лабіринту, верхньощелепової, лобової, клиноподібної пазух та оточуючих анатомічних утворень. Особливості будови носової системи у дитячому віці. Методи дослідження порожнини носа і приносових пазух.

Тема 5. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження глотки. Анатомічні утворення носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки. Структура і функції лімфоаденоїдного глоткового кільця. Особливості будови лімфоїдного кільця Вальдеєра-Пирогова у дитячому віці.

Тема 6. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження гортані, трахеї, стравоходу. Топографія гортані. Хрящі, суглоби та зв'язки гортані. Кровопостачання та іннервація гортані. Будова трахеї. Відділи трахеї і її топографо-анатомічні зв'язки. Структура бронхів. Кровопостачання, лімфовідтік та іннервація трахеобронхіальної системи. Будова стравоходу, кровопостачання, іннервація. Відділи стравоходу і їх топографія. Анатоомо-фізіологічні звуження стравоходу.

Змістовий модуль 2. Захворювання вуха.

Тема 7. Захворювання зовнішнього вуха (СРС). Зовнішній отит (фурункул, розповсюджене запалення зовнішнього слухового проходу), отомікоз, бешиха, перихондрит, екзема, отгематома, сірчана пробка. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми, методи лікування захворювань зовнішнього вуха. Методи видалення сірчаної пробки та сторонніх тіл: гачком, промивання зовнішнього слухового проходу. Накладання пов'язки на вухо та зігріваючого компресу.

Тема 8. Гострий гнійний середній отит. Мастоїдит. Шляхи проникнення інфекції у середнє вухо. Стадії гострого гнійного середнього отиту, клініка, діагностика. Оцінка даних отоскопії у хворих з гострим запаленням середнього вуха, рентгенографії скроневиx кісток за Шюллером, КТ і МРТ-дослідження вуха. Обґрунтування діагнозу, вибір раціональної лікувальної тактики у залежності від стадії захворювання. Показання до парацентезу. Техніка парацентезу. Особливості перебігу гострого гнійного середнього отиту при інфекційних захворюваннях та у дитячому віці. Наслідки захворювання. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка мастоїдиту. Диференційний діагноз гострого гнійного середнього отиту, мастоїдиту з зовнішнім отитом. Принципи лікування (консервативне і хірургічне) у залежності від стадії мастоїдиту. Показання до антромастоїдотомії.

Тема 9. Атипові форми мастоїдитів (СРС). Шляхи проникнення інфекції у сосковидний відросток. Фактори, які впливають на перебіг гострого мастоїдиту. Різновиди мастоїдитів у залежності від перебігу (латентний, миттевий) та локалізації гнійного осередка (верхівково-шийні форми: Бецоляда, Муре, Орлеанського, Чителлі; зигоматит, петрозит, сквамїт, окципітит). Особливості діагностики і клініки атипових форм мастоїдиту. Принципи лікування (консервативне і хірургічне) у залежності від стадії мастоїдиту. Профілактика.

Тема 10. Хронічний гнійний середній отит, лабіринтит. Роль захворювань верхніх дихальних шляхів, імунологічного стану організму та алергічного фактора у генезі хронічного гнійного середнього отиту. Обов'язкові ознаки, мезотимпаніт та

епітимпаніт, холестеатома, диференційна діагностика. Основні принципи консервативного і хірургічного лікування мезо- і епітимпаніту. Показання до радикальної операції на вусі, її етапи. Показання до слуховідновлюючих операцій. Тимпаноластика. Етапи та типи (за Вульштейном). Лабіринтит. Шляхи проникнення інфекції до внутрішнього вуха. Клінічні форми (обмежений, дифузний, серозний, гнійний, некротичний лабіринтити), діагностика, лікування.

Тема 11. Негнійні захворювання вуха: секреторний середній отит, ексудативний отит, сенсоневральна приглухуватість, отосклероз, хвороба Мен'єра. Секреторний середній отит, причини, значення алергії і дисфункції слухової труби у генезі захворювання. Дані отоскопії, дослідження слухової функції. Методи консервативного і хірургічного лікування: тимпанопункція, міринготомія, шунтування, лазерне дронування барабанної порожнини. Сенсоневральна приглухуватість – етіологічна класифікація, патогенез, комплексна діагностика, дані акуметрії, сучасні методи консервативного лікування. Профілактика захворювань слухового нерва. Отосклероз – патоморфологічні зміни у скроневої кістці, клінічні симптоми, дані акуметрії та вестибулометрії. Принципи консервативного і хірургічного лікування. Стапедектомія та стапедопластика. Хвороба Мен'єра, патогенез, консервативна терапія, показання до хірургічного лікування. Операції на нервах барабанної порожнини, дронування ендолімфатичного мішка, лабіринтектомія.

Тема 12. Особливості перебігу гострого середнього отиту у дитячому віці. Отоантрит (СРС). Антотомія, показання до цих видів операцій, техніка виконання, можливі ускладнення. Аудиометричні показання та протипоказання Профілактика порушень слуху. Значення сурдологічних центрів в диспансеризації хворих із захворюваннями вуха.

Змістовий модуль 3. Захворювання верхніх дихальних шляхів.

Тема 13. Гострі та хронічні захворювання порожнини носа. Деформація зовнішнього носа і носової перегородки. Риноластика. Сикоз, екзема, бешиха, ринофіма, фурункул та карбункул носа, можливі ускладнення. Принципи лікування. Гострі риносинусити. Роль інфекції в виникненні гострого риносинуситу, схильність до захворювання. Клінічні стадії. Принципи лікування. Особливості клінічного перебігу гострого риносинуситу у немовлят. Основні форми хронічного риніту (інфекційний, алергічний та інші (гіпертрофічний, атрофічний, вазомоторний, медикаментозний, гормональний, психогенний тощо), клініка, діагностика, лікування. Алергодіагностика в оториноларингології. Сучасні методи лікування захворювань носа.

Тема 14. Гострі і хронічні захворювання приносних пазух. Гострий і хронічний риносинусит - патологоанатомічні зміни, класифікація, загальні і місцеві симптоми. Додаткові методи дослідження: рентгенографія, КТ, МРТ, термографія тощо. Лікування – консервативне і хірургічне. Вікові особливості розвитку приносних порожнин, значення їх у патології ЛОР-органів у дітей. Зв'язок верхньощелепної пазухи з розвитком зубощелепної системи. Показання до операцій на приносних пазухах.

Тема 15. Риногенні і отогенні внутрішньочерепні та орбітальні ускладнення. Реактивний набряк клітковини орбіти та повік, остеоперіостит орбіти, субперіостальний та ретробульбарний абсцеси, флегмона орбіти. Риногенні та отогенні внутрішньочерепні ускладнення. Шляхи проникнення інфекції в порожнину черепа. Екстрадуральний і субдуральний абсцеси, менінгіт, тромбоз печеристого і сигмовидного синусів. Клініка ускладнень, принципи лікування.

Тема 16. Гострі тонзилофарингіти. Гострі тонзилофарингіти, клініка, лікування. Гострі бактеріальні тонзиліти. Диференційна діагностика. Загальні принципи обстеження, лікування та профілактики.

Тема 17. Хронічні запальні захворювання глотки. Хронічний тонзиліт: етіологія, патогенез, діагностика. Класифікація хронічного тонзиліту (рекурентний та

рецидивуючий). Показання до тозилектомії. Гіпертрофія глоткового, піднебінних і язикового мигдаликів, хронічний назофарингіт. Принципи лікування (консервативного та хірургічного). Хронічні фарингіти, етіологія, класифікація, принципи лікування.

Тема 18. Ускладнення тонзилітів. Паратонзиліт, паратонзиллярний абсцес, парафарингеальний абсцес, внутрішньомигдаликовий абсцес, аденофлегмона, медиастиніт, тонзилогенний сепсис. Абсцестонзилектомія. Заглотковий абсцес.

Тема 19. Гострі вторинні тонзиліти. Гострі вторинні тонзиліти: ураження мигдаликів при інфекційних захворюваннях (дифтерії, скарлатині, туляремії, черевному тифі) та при захворюваннях системи крові (інфекційному мононуклеозі, агранулоцитозі, лейкозах). Характерні зміни формули крові. Методи лікування.

Тема 20. Гострі та хронічні запальні захворювання гортані. Гострий ларингіт, класифікація. Гострий ларинготрахеїт у дітей: етіологія, клініка, принципи лікування, видиназотрахеальних інтубацій. Хронічний ларингіт: катаральний, гіпертрофічний, атрофічний, клінічні прояви, можливі ускладнення. Використання мікrohrургічної діагностики. Принципи консервативного та хірургічного лікування.

Тема 21. Стенози гортані. Етіологія, класифікація, клініка стенозів гортані. Патологічні механізми компенсації та декомпенсації при недостатності дихання. Невідкладна допомога та етіопатогенетичне лікування стенозів гортані у залежності від стадії. Комплектування набору інструментів для трахеотомії. Техніка виконання трахеотомії, конікотомії, можливі ускладнення. Принципи догляду за трахеостомою і трахеоканюлею.

Тема 22. Курація хворих. Збір анамнезу тематичного хворого. Зовнішній огляд хворого та ендоскопічне дослідження ЛОР органів. Аналізування додаткових методів обстеження (загальноклінічних, аудіограм, імпедансометрії, рентгенограм, КТ, МРТ, УЗД, даних біопсії, бактеріологічного дослідження тощо). Проведення диференційного діагнозу. формування остаточного клінічного діагнозу. Аналіз літератури. Написання історії хвороби.

Тема 23. Доброякісні пухлини верхніх дихальних шляхів та вуха. Доброякісні пухлини носа і біляносових пазух (остеома, папілома, ангіофіброма). Доброякісні пухлини глотки (юнацька ангіофіброма основи черепа). Доброякісні пухлини гортані (фіброма, папілома). Гломусні пухлини ЛОР органів. Акустична невринома. Принципи лікування.

Тема 24. Злоякісні пухлини ЛОР-органів. Злоякісні пухлини верхніх дихальних шляхів та вуха, класифікація. Ранні та пізні ознаки злоякісних пухлин гортані, глотки, носа, приносових пазух, вуха, стадії захворювання, клініка, діагностика, в тому числі принципи ранньої діагностики. Мікроларингоскопія в діагностиці та лікуванні раку гортані. Вибір методу лікування у залежності від гістологічної будови, локалізації та стадії пухлини. Показання до променевого, хірургічного та хіміотерапевтичного методів лікування. Комплексна та комбінована терапія. Органозберігаючі та реконструктивні операції на гортані, приносових пазухах.

Тема 25. Інфекційні гранульоми верхніх дихальних шляхів та вуха. Умови виникнення і види інфекційних гранулом верхніх дихальних шляхів. Склерома: етіологія, епідеміологія, особливості локалізації, клінічні стадії, діагностика. Прояви первинного, вторинного, та третинного сифілісу носа, глотки, диференційна діагностика з туберкульозом. Особливості ураження внутрішнього вуха при сифілісі. Туберкульоз носа. Туберкульоз гортані, клініка, діагностика, зв'язок з туберкульозним ураженням інших органів. Сучасні методи лікування інфекційних гранулом верхніх дихальних шляхів та вуха.

Змістовий модуль 4. Невідкладна допомога при захворюваннях ЛОР-органів.

Тема 26. Травми носа, носові кровотечі. Діагностика травм носа і приносових пазух (пальпація, огляд, рентгенографія кісток носа в боковій проекції). Класифікація

травм носа. Перша допомога при травмах. Місцеві і загальні причини носових кровотеч. Місцеві і загальні засоби зупинки носових кровотеч. Техніка передньої і задньої тампо

над носа. Методи зупинки кровотечі з зони Кісельбаха (припікання судин слизової оболонки, хірургічна зупинка носової кровотечі). Кровотечі з решітчастого лабіринту, методи їх зупинки.

Тема 27. Сторонні тіла ЛОР органів. Різновиди сторонніх тіл вуха, симптоматика, особливості видалення. Механізм аспірації сторонніх тіл у дихальні шляхи. Особливості клініки при сторонніх тілах гортані та трахеї, бронхів методи їх видалення. Рентгенологічне обстеження хворого. Феномен Гольцкнехта-Якобсона. Методи діагностики і видалення. Симптоматика та ускладнення сторонніх тіл глотки і стравоходу. Етапи обстеження хворого з підозрою на стороннє тіло глотки і стравоходу. Рентгенологічні методи дослідження. Ускладнення сторонніх тіл глотки та стравоходу.

Тема 28. Опіки стравоходу.

Опіки стравоходу. Види опіків стравоходу. Характер некрозу при хімічному опіку кислотами, лугами. Патологоанатомічні та клінічні стадії опіків стравоходу. Клініка та перша допомога при опіках стравоходу. Обсяг інфузійної терапії. Профілактика та лікування рубцевих стенозів стравоходу. Бужування стравоходу.

Тема 29. Захист історії хвороби. Етіологія, патогенез, клініка, методи діагностики та лікування хворого, що підлягав курації. Проведення диференційного діагнозу. Прогноз до одужання та подальшого ведення хворого.

Тема 30. Диференційований залік. Здобувач вищої освіти вирішує 20 тестових завдань типу «Крок – 2», відповідає теоретичні питання, вирішує тематичне завдання та відповідає на питання до нього, демонструє практичну навичку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРС
Змістовий модуль 1. Клінічна анатомія, фізіологія, методи дослідження ЛОР органів.						
Тема 1. Ендоскопічні методи дослідження ЛОР органів.	3	0	0	2	0	1
Тема 2. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження слухового аналізатора.	3	0	0	2	0	1
Тема 3. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження вестибулярного аналізатора.	3	0	0	2	0	1
Тема 4. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження носа, біляносових пазух.	3	0	0	2	0	1
Тема 5. Клінічна анатомія, фізіологія та	3	0	0	2	0	1

методи дослідження глотки.						
Тема 6. Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження гортані, трахеї, стравоходу.	3	0	0	2	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	18	0	0	12	0	6
Змістовий модуль2. Захворювання вуха.						
Тема 7. Захворювання зовнішнього вуха	1	2	0		0	1
Тема 8. Гострий гнійний середній отит. Мастоїдит.	4		0	2	0	1
Тема 9. Атипові форми мастоїдитів	1		0	-	0	1
Тема 10. Хронічний гнійний середній отит, лабіринтит.	4		0	2	0	1
Тема 11. Негнійні захворювання вуха: секреторний середній отит, ексудативний отит, сенсоневральна приглухуватість, отосклероз, хвороба Мен'єра.	3		0	2	0	1
Тема 12. Особливості перебігу гострого середнього отиту в дитячому віці. Отоантрит	1		0	-	0	1
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	14		2	0	6	0
Змістовий модуль 3. Захворювання верхніх дихальних шляхів.						
Тема 13. Гострі та хронічні захворювання порожнини носа	3	2		2		1
Тема 14. Гострі і хронічні захворювання приносних пазух.	4			2		1
Тема 15. Риногенні і отогенні внутрішньочерепні та орбітальні ускладнення.	4			2		1
Тема 16. Гострі тонзилофарингіти та їх	4		2		2	

ускладнення.						
Тема 17. Хронічні запальні захворювання глотки та їх ускладнення.	3			2		1
Тема 18. Ускладнення тонзилітів.	3			2		1
Тема 19. Гострі вторинні тонзиліти	3			2		1
Тема 20. Гострі та хронічні запальні захворювання гортані.	4			2		1
Тема 21. Стенози гортані.	3			2		1
Тема 22. Курація хворих.	3			2		1
Тема 23. Доброякісні пухлини верхніх дихальних шляхів та вуха	3			2		1
Тема 24. Злоякісні пухлини ЛОР-органів.	3			2		1
Тема 25. Інфекційні гранульоми верхніх дихальних шляхів та вуха	3			2		1
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	43	4		26		13
Змістовий модуль 4. Невідкладна допомога при захворюваннях ЛОР-органів.						
Тема 26. Травми носа, носові кровотечі.	3	0		2		1
Тема 27. Сторонні тіла ЛОР органів.	3			2		1
Тема 28. Опіки стравоходу.				2		
Тема 29. Захист історії хвороби.	3			2		1
<i>Разом за змістовим модулем 4</i>	11			8		3
Тема 30. Диференційований залік.	4			2		2
<i>Індивідуальні завдання</i>	0	0	0	0	0	0
Усього годин	90	6	0	54	0	30

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Біоетика в оториноларингології. Гострі та хронічні середні отити. Мастоїдити. Лабіринтити. Методи консервативного та хірургічного лікування отитів.	2
2.	Гострі та хронічні риносинусити. Риногенні ускладнення.	2
3.	Запальні захворювання глотки, гортані. Пухлини ЛОР органів	2
	Разом	6

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1	Ендоскопічні методи дослідження ЛОР органів	2
2	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження слухового аналізатора.	2
3	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження вестибулярного аналізатора.	2
4	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження носа, приносних пазух	2
5	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження глотки.	2
6	Клінічна анатомія, фізіологія та методи дослідження гортані, трахеї, стравоходу.	2
7	Гострий гнійний середній отит. Мастоїдит. Антромастоїдотомія.	2
8	Хронічний гнійний середній отит, лабіринтит.	2
9	Негнійні захворювання вуха: катар середнього вуха, сенсоневральна туговухість, отосклероз, хвороба Мен'єра.	2
10	Гострі і хронічні риніти	2
11	Гострі і хронічні захворювання приносних пазух.	2
12	Риногенні і отогенні внутрішньочерепні та орбітальні ускладнення.	2
13	Гострі тонзилофарингіти.	2
14	Хронічні запальні захворювання глотки.	2
15	Ускладнення тонзилітів	2
16	Гострі вторинні тонзиліти	2
17	Гострі та хронічні запальні захворювання гортані.	2
18	Стенози гортані.	2
19	Курація хворих	2
20	Доброякісні пухлини верхніх дихальних шляхів та вуха	2
21	Злоякісні пухлини ЛОР-органів.	2
22	Інфекційні гранульоми верхніх дихальних шляхів та вуха	2
23	Травми носа, носові кровотечі.	2
24	Сторонні тіла ЛОР органів.	2
25	Опіки стравоходу.	2
26	Захист історії хвороби	2
27	Диференційований залік	2

Всього	54
--------	----

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

№	Назва теми / види завдань	Кіл-ть годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичних занять	1
2.	Тема 2. Підготовка до практичних занять	1
3.	Тема 3. Підготовка до практичних занять	1
4.	Тема 4. Підготовка до практичних занять	1
5.	Тема 5. Підготовка до практичних занять	1
6.	Тема 6. Підготовка до практичних занять	1
7.	Тема 7. Вивчення теми СРС	1
8.	Тема 8. Підготовка до практичних занять	1
9.	Тема 9. Вивчення теми СРС	1
10.	Тема 10. Підготовка до практичних занять	1
11.	Тема 11. Підготовка до практичних занять	1
12.	Тема 12. Вивчення теми СРС	1
13.	Тема 13. Підготовка до практичних занять	1
14.	Тема 14. Підготовка до практичних занять	1
15.	Тема 15. Підготовка до практичних занять	1
16.	Тема 16. Підготовка до практичних занять	1
17.	Тема 17. Підготовка до практичних занять	1
18.	Тема 18. Підготовка до практичних занять	1
19.	Тема 19. Підготовка до практичних занять	1
20.	Тема 20. Підготовка до практичних занять	1
21.	Тема 21. Підготовка до практичних занять	1
22.	Тема 22. Підготовка до практичних занять	1
23.	Тема 23. Підготовка до практичних занять	1
24.	Тема 24. Підготовка до практичних занять	1
25.	Тема 25. Підготовка до практичних занять	1
26.	Тема 26. Підготовка до практичних занять	1
27.	Тема 27. Підготовка до практичних занять	1
28.	Тема 28. Підготовка до практичних занять	1
29.	Тема 29. Підготовка до диференційованого заліку	2
	Разом	30

7. Методи навчання

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, відпрацювання навичок виконання маніпуляцій за переліком 5, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених отоларингологічних захворювань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне опанування алгоритмів спілкування з ЛОР хворими.

8. Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання виконання

практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: тестування за типом Крок-2, усний диференційований залік.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
 - методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:
 - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
3. Оцінювання роботи із пацієнтом з теми заняття:
 - методи: оцінювання: а) комунікативних навичок спілкування з пацієнтом, б) правильність призначення та оцінки лабораторних та інструментальних досліджень, в) дотримання алгоритму проведення диференціального діагнозу, г) обґрунтування клінічного діагнозу, д) складання плану лікування;
 - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину(5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Здобувач допускається до диференційованого заліку за умови виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів і склав тестовий контроль за тестами «Крок-2» не менш ніж на 90% (20 завдань). Тестовий контроль проводиться на кафедрі на останньому занятті напередодні диференційованого заліку.

Оцінювання результатів навчання під час підсумкового контролю

Зміст оцінюваної діяльності	Кількість балів
Відповідь на теоретичні запитання.	2
Виконання та інтерпретація практичної навички	2

Вирішення клінічної задачі з оцінкою лабораторних та інструментальних досліджень.	1
---	---

Критерії оцінювання результатів здобувачів освіти на диференційованому заліку

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно	Здобувач освіти правильно, точно і повно виконав всі завдання, чітко і логічно відповів на поставлені запитання. Ґрунтовно і всебічно знає зміст теоретичних питань, вільно володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. При вирішенні клінічної задачі правильно інтерпретував дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, правильно відповідав на всі поставлені питання і переконливо обґрунтовував свою точку зору, міг запропонувати та обґрунтувати альтернативний варіант рішення з окремих питань. При виконанні та інтерпретації практичної навички правильно демонстрував та дотримувався алгоритму їхнього виконання.
Добре	Здобувач освіти достатньо повно виконав всі завдання, чітко і логічно відповів на поставлені запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає несуттєві помилки, які усуваються самим здобувачем, коли на них вказує екзаменатор. При вирішенні клінічної задачі припускався несуттєвих помилок чи неточностей в інтерпретації даних анамнезу, результатів клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, без суттєвих помилок відповідав на всі поставлені питання, повно обґрунтовував свою точку зору, проте пропозиція альтернативного варіанту викликала утруднення. При виконанні та інтерпретації практичної навички допустив незначні похибки в алгоритмі та техніці її виконання, виправлені за вказівкою викладача.
Задовільно	Здобувач освіти у неповному обсязі виконав всі завдання, відповіді на додаткові та навідні запитання мають нечіткий, розпливчастий характер. Володіє основним обсягом теоретичних знань, неточно використовує професійну та наукову термінологію. Відчуває значні труднощі при побудові самостійної логічної відповіді, у застосуванні теоретичних знань при аналізі практичних завдань. У відповідях мають місце суттєві помилки. При вирішенні клінічної задачі з помилками інтерпретував дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, не знав окремих деталей, допускав неточності у відповідях на питання, недостатньо правильно обґрунтовував свої відповіді та трактував формулювання, відчував труднощі у виконанні завдань та пропозиції альтернативних варіантів. При виконанні та інтерпретації практичної навички припустився значних похибок у алгоритмі та техніці її виконання.
Незадовільно	Здобувач освіти не виконав завдання, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання. Не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними, не може застосовувати теоретичні знання

	при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. При вирішенні клінічної задачі не міг інтерпретувати отримані дані анамнезу, результати клінічних, лабораторних та інструментальних досліджень, відповісти на поставлені питання, або допускав у відповідях суттєві помилки; не міг обґрунтувати свої рішення чи робив це не переконливо. Альтернативних варіантів не пропонував. При виконанні та інтерпретації практичної навички не продемонстрував або припустився грубих помилок і похибок в алгоритмі та техніці її виконання.
--	--

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінка за дисципліну складається на 50% з оцінки за поточну успішність та на 50% з оцінки за диференційований залік.

Середній бал за дисципліну переводиться у національну оцінку та конвертується у бали за багатобальною шкалою (200-бальною шкалою).

Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічний відділ Університету програмою «Контингент» за формулою:

Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Зарейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачів вищої освіти з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації
- Ситуаційні клінічні завдання
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

Навчально-методична література:

1. Євчев Ф.Д., Пухлік С.М., Титаренко О.В., Євчева А.Ф., Гаєвський В.В. Сучасна невідкладна допомога хворим із гострими та хронічними захворюваннями ЛОР-органів та при їх ускладненнях: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-оториноларингологів та сімейних лікарів. – Одеса: Олді+, 2023. – 272с.
2. Заболотний Д.І., Мітін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дієва Ю.В. Оториноларингологія. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 460 с.
3. Попович В.І. Сучасні стандарти лікування гострих запальних захворювань ЛОР - органів (Рекомендації). – Київ, 2019. – 80 с.

4. Бабінець Л.С, Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін Сімейна медицина: у 3 кн.: підручник. Кн.3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики. – к., 2017. – 680 с.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

Змістовий модуль 1. Клінічна анатомія, фізіологія, методи дослідження ЛОР-органів.

1. Клінічна анатомія барабанної перетинки. Особливості розташування і будови барабанної перетинки у дітей раннього віку.
2. Клінічна анатомія барабанної порожнини.
3. Клінічна анатомія, фізіологія слухової труби. Особливості її будови у дитячому віці.
4. Клінічна анатомія внутрішнього вуха.
5. Будова спірального органа. Адекватний подразник слухового аналізатора.
6. Механізм звукопроведення (трансмисія, трансформація звуку).
7. Теорії звукосприйняття.
8. Клінічна анатомія півколових каналів та ампулярних рецепторів внутрішнього вуха.
9. Будова отолітового апарату. Адекватні подразники.
10. Вестибулярні ядра та їх зв'язки.
11. Закони Евальда та закономірності ністагмної реакції.
12. Методи дослідження вестибулярного апарату (калорична, обергальна, отолітова проби).
13. Клінічна анатомія порожнини носа.
14. Кровопостачання та іннервація порожнини носа.
15. Клінічне значення приносних порожнин. Клінічна анатомія верхньощелепної пазухи.
16. Клінічна анатомія лобної та решітчастої пазух.
17. Клінічна анатомія основної пазухи.
18. Клінічна фізіологія порожнини носа та приносних пазух.
19. Клінічна анатомія глотки, її відділи.
20. Анатомія лімфаденоїдного глоткового кільця, структура піднебінних мигдаликів. Вікові особливості лімфаденоїдної тканини глотки.
21. Фізіологія лімфаденоїдного глоткового кільця.
22. Клінічна анатомія порожнини гортані, іннервація гортані, її функції.

Змістовий модуль 2. Захворювання вуха.

23. Гематома і перихондрит вушної раковини.
24. Сірчана пробка, клініка, методи видалення.
25. Зовнішній отит: форми, етіологія, клініка, лікування.
26. Гострий гнійний середній отит. Етіологія, патогенез, клініка.
27. Лікування гострого гнійного середнього отиту.
28. Гострий мастоїдит: визначення поняття, стадії, клініка, діагностика, лікування. Антромастоїдотомія.
29. Атипові форми мастоїдиту.
30. Диференційна діагностика епітимпаніту і мезотимпаніту.
31. Консервативне лікування хронічного гнійного середнього отиту.
32. Види операцій на вусі при хронічних гнійних середніх отитах.
33. Лабіринтит: форми, клініка, лікування.
34. Шляхи та етапи розповсюдження інфекції з вуха у порожнину черепа.
35. Отогенні абсцеси мозку: клініка, лікування.
36. Синус тромбоз та отогенний сепсис: клініка, лікування.
37. Отогенний менінгіт: клініка та лікування.
38. Хвороба Мен'єра: етіологія, патогенез, клініка. Методи лікування гострої вестибулярної дисфункції.
39. Сенсоневральна приглухуватість: причини, клініка, лікування.
40. Отосклероз: патогенез, клініка, сучасні методи хірургічного лікування.

Змістовий модуль 3. Захворювання верхніх дихальних шляхів

41. Фурункул носа, клініка, лікування.
42. Гострий нежить: етіологія, патогенез, клініка і лікування.
43. Хронічні риніти: етіологія, патогенез, патологічна анатомія, класифікація.

44. Озена: клініка, диференційний діагноз, принципи лікування.
45. Вазомоторний та алергічний риніти: етіологія, клініка, лікування.
46. Гематома та абсцес носової перегородки: клініка, лікування.
47. Викривлення носової перегородки, синехії та атрезії порожнини носа; клініка, лікування.
48. Класифікація гострих та хронічних синуїтів.
49. Загальні та місцеві ознаки гострих і хронічних синуїтів.
50. Хронічний одонтогенний гайморит: клініка, діагностика, лікування.
51. Хронічні поліпозні синуїти: етіологія, клініка, комплексне лікування.
52. Риногенні внутрішньочерепні ускладнення: шляхи проникнення інфекції, види ускладнень, принципи лікування.
53. Риногенні орбітальні ускладнення: шляхи проникнення інфекції, види ускладнень, принципи лікування.
54. Класифікація тонзилітів.
55. Лакуарна ангіна: клініка, диференційний діагноз, лікування.
56. Вторинні ангіни.
57. Моноцитарна ангіна: етіологія, клініка, лікування.
58. Паратонзиліт і паратонзиллярний абсцес: етіологія, класифікація, лікування.
59. Гострий тонзилогенний сепсис: клініка, лікування.
60. Заглотковий абсцес у дітей: клініка, лікування.
61. Аденоїдні вегетації: клініка, лікування.
62. Хронічний тонзиліт: етіологія, патогенез, класифікація, клініка.
63. Види декомпенсації хронічного тонзиліту, формулювання діагнозу.
64. Консервативне та хірургічне лікування хронічного тонзиліту.
65. Гострий та хронічний фарингіт: етіологія, клініка, лікування.
66. Гострі та хронічні ларингіти: етіологія, клініка, лікування.
67. Юнацька ангіофіброма носоглотки: клініка, діагностика, методи видалення.
68. Класифікація пухлин верхніх дихальних шляхів.
69. Злоякісні пухлини носа та приноскових пазух: діагностика, лікування.
70. Передракові захворювання гортані.
71. Рак гортані: етіологія, локалізація, клініка, стадії розвитку захворювання.
72. Принципи лікування злоякісних пухлин верхніх дихальних шляхів.
73. Склерома верхніх дихальних шляхів: етіологія, патанатомія, стадії, лікування.
74. Туберкульоз верхніх дихальних шляхів: клінічні проявлення, диференційний діагноз.
75. Сифіліс верхніх дихальних шляхів: особливості клінічного проявлення, диференційний діагноз.

Змістовий модуль *Невідкладна допомога при захворюваннях ЛОР-органів*

76. Сторонні тіла вуха, способи їх видалення.
77. Сторонні тіла носа. Засоби видалення. Риноліти.
78. Травми носа та приноскових пазух: класифікація, клініка, лікування.
79. Носові кровотечі: причини, симптоматика, методи зупинки.
80. Стадії стенозу гортані, принципи лікування (медикаментозне, продовжена інтубація, трахеотомія).
81. Трахеостомія: показання, її варіанти, техніка виконання.
82. Сторонні тіла стравоходу: клініка, діагностика, методи видалення.
83. Опіки стравоходу: причини, патанатомія, клінічні стадії.
84. Перша допомога при опіках стравоходу.
85. Сторонні тіла дихальних шляхів: причини аспірації, анамнез, характеристика сторонніх тіл.

Перелік практичних навичок додиференційного заліку

№ з/п	Назва практичних методик та навичок
1.	Невідкладна допомога при травмах, сторонніх тілах, кровотечах з ЛОР органів
2.	Трахеотомія, кнікотомія, крікотомія
3.	Диференціальна діагностика між справжнім і несправжнім крупом
4.	Огляд зовнішнього вуха і барабанної перетинки
5.	Визначення гостроти слуху: розмовна мова і шепітна
6.	Промивання лакун піднебінних мигдаликів

7.	Видалення неускладненого стороннього тіла з вуха, горла, носа
8.	Передня та задня риноскопія, отоскопія, фарингоскопія, непрямая ларингоскопія
9.	Розпізнати і оцінити основні ознаки викривлення носової перегородки, фурункула носа, гострого та хронічного риніту та синуситу
10.	Визначення дихальної та нюхової функції носа
11.	Передня тампонада носа
12.	Взяття мазків з носа та глотки на бактеріологічне та вірусологічне дослідження

12. Рекомендована література

Основна:

1. Євчев Ф.Д., Пухлік С.М., Титаренко О.В., Євчева А.Ф., Гаєвський В.В. Сучасна невідкладна допомога хворим із гострими та хронічними захворюваннями ЛОР-органів та при їх ускладненнях: навчально-методичний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів, лікарів-оториноларингологів та сімейних лікарів. – Одеса: Олді+, 2023. – 272с.
2. Попович В.І. Сучасні стандарти лікування гострих запальних захворювань ЛОР - органів (Рекомендації). – Київ, 2019. – 80 с.
3. Бабінець Л.С, Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін Сімейна медицина: у 3 кн.: підручник. Кн.3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики. – к., 2017. – 680 с.
4. Заболотний Д.І., Мітін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дієва Ю.В. Оториноларингологія. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 460 с.

Додаткова:

5. Попович В.І., Кошель І. В., Пухлік С. М .Риніти: сучасні клінічні рекомендації. Практичні аспекти. -К: ТОВ «Доктор-Медіа-Груп», 2023 р. - 100 с.
6. Попович В.І., Медвідь В.І., Пухлік С.М., Кошель І.В. Фармакотерапія основних оториноларингологічних синдромів у вагітних. - К: ТОВ «Доктор-Медіа-Груп», 2020 р. - 78 с.
7. Вказівки з воєнно-польової хірургії / за ред. Я.Л.Заруцького, А.А.Шудрака.-К.:СПД Чалчинська Н.В.,2014.-396 с.
8. R.Corbidge, N.Steventon. OxfordHandbookof ENT andHeadandNeckSurgery//Paperback, 2020. - 496 p.
9. Y.Mitin, Y.Deyeva, Y.Gomza, V. Didkovskiyetc. Otorhinolaryngology// Medicine, 2018. – 264p.
10. R.Probst, G.Grevers, H.Iro. BasicOtorhinolaryngology. A Step-by-Step LearningGuide//Thieme, 2017. – 430p.
11. M. M Paparella. Paparella'SOtolaryngologyHead&NeckSurgery (2 Volumes)// Hardcover, 2020. – 460p.
12. Pukhlik S.M., Titarenko O.V. Otorhinolaryngology// Odessa, 2011. – 172 p.
13. S.N.Kumar. ClinicalCasesInOtolaryngology// Paperback, 2016. – 260p.
14. R.Pasha, J.S.Golub. Otolaryngology-Head andNeckSurgery : ClinicalReferenceGuid// Paperback, 2017. - 800 p.
15. J. A.Seikel, D.G.Drumright, D.J.Hudock. AnatomyandPhysiologyforSpeech, Language, andHearing //Format Hardback, 2019. - 700 p.
16. K.S.Helfer, E.L.Bartlett, A.N.Popper, R.R.Fay. AgingandHearing: CausesandConsequences// Hardback< 2020. – 326p.
17. A.Al-Qahtani, H.Haidar, A.Larem. TextbookofClinicalOtolaryngology// Hardback, 2020. - 1155 p.
18. Z.Mu, J.Fang. PracticalOtorhinolaryngology, HeadandNeckSurgery: DiagnosisandTreatment// Hardback, 2020. - 314 p.
19. H.H.Ramadan, F.M.Baroodly. PediatricRhinosinusitis// Paperback, 2020. - 300 p.

20. P.W.Flint, B.H.Haughey, V.J.Lund, K.T.Robbins, J.R.Thomas, M.M.Lesperance, H.W.Francis. CummingsOtolaryngology: HeadandNeckSurgery, 3-Volume Set// Format Hardback, 2020. - 3568 p.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua>– Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / AmericanMedicalAssociation
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk>– Британська медична асоціація
6. www.gmc-uk.org- GeneralMedicalCouncil(GMC)
7. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація